

מעדני אשר

גיליון תמו"ה (שנה י')

פרשת וארא

תהא שנת עשירי גליון

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחת

אפשר לטמוע שיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 12-311 ללשון הקודש: 47-111

קטן שכופים אותו לעבור על ג' עבירות החמורות האם צריך ליהרג על זה?

בפרשתן שמות ו' ובאו ועלו בביתך ובתנורך ובמשארותיך.

איתא בגמ' פסחים נ"ג ע"ב מה ראו חנניה מישאל ועזריה שימסרו עצמן על קדושת השם לכבשן האש, נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים, ומה צפרדעים שאין מצווין על קדושת השם כתיב בהו בפרשתן ובאו ועלו בביתך ובתנורך ובמשארותיך, אימתי משארות מצויות אצל תנור הוי אומר בשעה שהתנור חם, אנו שמצווין על קדושת השם על אחת כמה וכמה, בענין הקושיא איך למדו חנניה מישאל ועזריה שחייבים למסור את הנפש מהצפרדעים הוי להם היה ציווי מיוחד, עיין במעדני אשר פרשת וארא תשע"א.

יש לחקור קטן שכופים אותו לעבור על אחד מג' העבירות החמורות האם צריך ליהרג אל זה ולא לעבור או דילמא כיון שקטן פטור מכל המצוות אינו חייב ליהרג על זה.

הנה בשו"ת חקרי לב יור"ד סימן קמ"ה על סימן שע"ג חקר לענין קטן אם חייב למסור נפשו בג' עבירות הללו, ואם בא למלך אם משיאין לו עצה שיהרג ואל יעבור או דילמא כיון שאינו חייב במצוות אין אומרים לו שיהרג ולא יעבור והאריך בזה.

ומסיק לדניא: דגם בקטן שייך הדין שיהרג ואל יעבור, ומשיאין לו עצה שיהרג ולא יעבור, דאע"פ דליתא בעשה דקידוש השם, אפילו הכי הדין הוא שיהרג ולא יעבור.

ומביא ראייה: מהא דאיתא בגמ' גיטין נ"ז ע"ב בחנה ושבעה בניה שבקשו מהם לעבוד עבודה זרה ולא רצו והרגו אותם, וליכא לדחות כדולם היו גדולים דהרי איתא במדרש רבה איכה פ"א נ' דהניקתו להצעיר קודם שמסר נפשו, חזינן דהיה לה גם בנים קטנים, חזינן דאף קטן מחויב ליהרג כשכופים אותו לעבוד עבודה זרה, אי"כ הי"ה בכל אחד מג' עבירות החמורות.

וכן מביא ראייה: מהמעשה שהביא הבית יוסף בבדק הבית יור"ד סימן קמ"ז שרב אחד שחט תינוקות הרבה בשעת השמד שירא שיעבירום על דת, חזינן שהם גם מחויבים, ואפילו לשיטת רב אחד שמובא בבית יוסף שחלק על זה החכם וקרא אותו רוצח, אינו מפני שהרג את הקטנים רק משום שהיה על הספק, אבל בודאי שאמרו לקטנים או שיהרגו או שיעברו גם זה הרב מודה שבודאי יהרגו ולא יעברו.

ובדרכי תשובה יור"ד סימן קמ"ז ס"ק כ"ה כתב וז"ל נרשם בזכרוני שראיתי בתשובות אחד מחכמי הספרדים ושכחתי שם הספר שדן האם קטן חייב להרוג עצמו על ג' עבירות ומסיק שחייב, ומסתמא כוונתו על החקרי לב הנ"ל.

ובאחרונים כתבו להביא ראייה שאף קטן מחויב: ממה שכתב הרמב"ם תלכות יסודי התורה פרק ה' הלכה א' וז"ל כל בית ישראל מצווין על קדוש השם הגדול הזה שנאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל, ומה כונת הרמב"ם כל בית ישראל, מה בא לרבות, אלא על כרחך כוונתו לרבות קטנים שגם הם מצווים של קידוש השם, כך כתב בנמוקי מהרא"י והוא בסוף סדר זמנים על הרמב"ם, וכן באמת יעקב פרישת קדושים.

וכן בשו"ת שבת הלוי חלק ב' סימן י"ט ד"ה ובביאור יותר כתב דבכל ג' עבירות גילוי עריות ושפיכת דמים ועבודה זרה דיהרג ואל יעבור, גם קטן נקרא בר חיובא אלא דפטור מעונש, והטעם נלע"ג דכיון דגזירת הכתוב בהני דיהרג ואל יעבור, הרי דלא מהני שום אונס שבעולם לפטרו ורצון השם ב"ה דלא תבא המצוה לבטול בשום מצאוות, מה"ט גם קטני ישראל בכלל ולא מהני להו אונסא דקטנות רק לפטור מעונש לא מעיקר איסורא דג"ע ושפ"ד וע"ז, ואף דיש מקום לחלק בין אונסא דקטנות לאונסא דעלמא.

יש שרצו להביא ראייה שקטנים חייבים: מהא דאיתא בהגהות מיימוניות פ"ה מהל' ברכות אות ו' דכיון דגמרינן קדושה מונקדשתם לא שגא גדולים ולא שגא קטנים ד"ונקדשתי" גם קטנים משמע, אי"כ הי"ה הכא, עיין בשו"ת אמרי כחן סימן ל"ד.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הנגיד הנכבד העומד לימין המערכת מיום הקמתו

עורך המדור הנפלא משיב כהלכה

הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א ברזקלין

וזוגתו מרת פעסא לאה תחי'

לעילוי נשמת חמותו אמה

ה"ה מרת מלא בת הרב יהודה לייב ע"ה

נפטרה ערב ראש חודש שבט תשס"ד ת.נ.צ.ב.ה.

מצוות השם - מנחת חינוך

ספר "מצוות השם" על מנחת חינוך, היא יצירת מופת ראשונה מסוגה שחברה על ידי הגאון הצדיק רבי יחזקאל שרגא ברוך הלברשטאם שליט"א, הרב הצעיר דקריית צאנז נתניה ובנו בכורו של כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א. הכרך הנוכחי והראשון נערך על ל"ה המצוות עפ"י הסדר של ספר זמנים להרמב"ם, ומוגש בפאר והדר ובאיכות יוקרתית, כשולחן הערוך, על מצוות שבת, זמנים ומועדים. במרכז הספר סעיפים מתומצתים ומנוסחים היטב, הנלמדים ממוצא דברי המנחת חינוך, ובהם פסקי הדינים, החידושים וההידודים, ומסכיב בא הביאור הארוך, המבאר את דברי המנחת חינוך בשפה השווה לכל נפש, בלשון צה ובהיר, ובכך מנחיל את תורתו של המנחת חינוך לכל יושב-אוחל ולכל יהודי.

בנוסף לכך שובצו בספר כנופך וספיר, שש מערכות על מנחת חינוך, מקור המצוות עם דברי הראשונים, תוכן עניינים, כותרות בכל קטע, מפתח ערכים מפורט, והכל בשפה ברורה ונעימה בהוצאה מאירת עיניים, תורה מפוארה בכלי מפואר.

הספר מעוטב בהסכמתם של כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א ומרן הגר"ש וואזנר שליט"א.

ניתן למוצא בהנויות הספרים המזכירות

מה היה טענות על פרעה מדוע אינו מוציא את עם ישראל ממצרים הרי הקב"ה הקשה לבו?

בפרשתן ז' ג' ואני אקשה את לב פרעה והרבתי את אותתי ואת מופתי בארץ מצרים.

יש להקשות: כיון שהקב"ה הקשה את לב פרעה, אי"כ מה פשעו וחטאתו, הרי אין לו בחירה אחרת, כך מקשה ברמב"ן בפרשתו, וכן בספרונו, וכן ברבינו בחיי.

איכא כמה תרוצים:

א. מאחר שהרשיע והתריס כנגדי, וגלוי לפני שאין נחת רוח באומות עובדי עבודה זרה לתת לב שלם לשוב, טוב לי שיתקשה לבו למען הרבות בו אותותי ותכירו אתם את גבורותי, כך תירץ ברש"י בפרשתו.

ובשפתי חכמים מסיביר כוונתו: אי לא אקשה את לבו בודאי שיעשה תשובה, וגלוי לפני שלא יעשה תשובה שלימה בלב שלם, ואם אביא מכות ופרעניות עליו אז יאמרו הבריות כך מדתו של הקב"ה שמביא פרעניות על מי שחזר בתשובה, והם לא יודעין שאינו חוזר בתשובה בלב שלם, לכן אקשה את לבו כדי שלא יחזור בתשובה כלל ואז יכול אני להרבות מופתי להביא פרעניות עליו לעיני כל אדם.

ב. כי פרעה ברשעו אשר עשה לישראל רעות גדולות חנם, נתחייב למנוע ממנו דרכי תשובה, כאשר באו בזה פסוקים רבים בתורה ובכתובים, ולפי מעשיו הראשונים נדון, כך תירץ הרמב"ן בפרשתו, וכן ברבינו בחיי.

וכן כתב הרמב"ם: הלכות תשובה פרק ו' הלכה ג' לפיכך כתוב בתורה ואני אחזק את לב פרעה, לפי שחטא מעצמו תחלה והרע לישראל הגרים בארצו שנאמר הבה נתחכמה לו, נתן הדין למנוע התשובה ממנו עד שנפרע ממנו, לפיכך חזק הקדוש ברוך הוא את לבו וכו'.

ג. כיון שלא שב מרצונו אלא מכח המכות להכי עשה לו כבידת לב לספר שמו בגוים, כך תירץ הרמב"ן בפרשתו.

ד. אין לומר שהקב"ה מחזיק ומקשה הלבבות לבלתי שוב אליו אם ירצו לשוב, אלא הכי קאמר אני אחזק את לבו שלא ימות מתוך מורא ולא ירד לבבו מתוך פחד עד שישתלמו כל המכות, כך כתב בחזקוני שמות פרק ד', וכן באבן עזרא הפירוש הקצר שמות פרק ז'.

כשאדם מקבל יסורים ואינו יודע שזה מגיע מהקב"ה האם מתכפר ביסורים?

הנה איתא בגמ' ברכות ה' ע"מ א' מחלוקת מהיכן דורשים יסורים ממרקים עוונותיו של אדם, רבי יוחנן דורש משן ועין, מה שן ועין שהן אחד מאבריו של אדם עבד יוצא בהן לחרות, יסורין שממרקין כל גופו של אדם על אחת כמה וכמה שיוצא על ידן לחרות, וריש לקיש דורש זאת מברית מלח, נאמר ברית במלח, ונאמר ברית ביסורין, מה ברית האמור במלח, מלח ממתקת את הבשר, אף ברית האמור ביסורין, יסורין ממרקין כל עוונותיו של אדם.

והנפק"מ בין שתי הדרשות: שאם דורשים משן ועין, הרי בשן ועין אינו יוצא לחרות אלא אם רבו הכהו ולא אחר, וצריך גם שיכיר וידע מי הכהו, מה שאין כן אם דורשים מברית מלח, כל יסורים שיבואו עליו ממרקים.

על פי זה ביאר הרה"ק רבי שמשון מאנסטפולי זצ"ל מובא בספר פנינים יקרים בפרשתו, וכן בהר צבי בפרשתו **את הפסוק בפרשתו ו' ה' וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי שבני ישראל סברו, שמצרים אלו אדוניהם והם הכו אותם, ולא ידעו שהמכות היתה גזרה משמים, ולא הכירו המכה האמיתית, ואם כן לא יצאו לחרות, על כך נאמר "ואזכור את בריתי" אזכור גם את הדרשה מברית מלח, שכל יסורים ממרקים אפילו אינו יודע מי המכה.**

האם אפשר לעשות כשפים במקום שיש מים?

הנה איתא בגמ' סנהדרין ס"ז עמוד ב' דמכשפות פשר במים.

וכתב רש"י דכל מילי מכשפות נבדקין על מים חיים ונמוחין.

הנה בספר שם אפרים להגאון ר' אפרים זלמן מרגליות מובא במרגלית הים סנהדרין ס"ז ע"ב **בפרשתן על הפסוק** שמות ז' ט"ו **לך אל פרעה בבוקר הנה יוצא המימה וגו' והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך,** וכתב ששמע בימי חורפו בשם הגאון המפורסם מוה"ר יצחק הלוי איש הורוויץ אבד"ק אה"ו, שאמר עפ"י משמעות הזוה"ק, שמה שבלע המטה את מטותם היה לפלא בעיני פרעה והחרטומים, משום שא"א לעשות ע"י כשפים שדבר שאין בו רוח חיים יהיה בולע דבר אחר, וחשבו שמטה אהרן אינו עץ מתולדתו, רק תנין שהפכו בכשפים למטה, לכן נצטווה משה עכשיו לקחת אותו המטה שנהפך לנחש ולהכות בו המים, ובזה יתברר שגם המופת הראשון אינו בכשפים, שהרי נבדק על המים.

ובמאור ושמש בפרשתן בפסוק ה' ה' ויאמר משה לפרעה התפאר עלי למתי אעתיר לך וגו' רק ביאור תשארנה, כתב לפרש, דהנה מדרך הכישוף שיתבטל במים כדאיתא בש"ס סנהדרין, והטעם כי הכישוף הוא מצד הטומאה, לזאת יתבטל בעברו במי מקוה טהרה ע"י טהרת מים וכו', והנה משרע"ה היה רוצה להראותם בחוש המופתי כי יד ה' היתה בס, ולא ע"י מעשי כשפים כאשר חשבו פרעה וחכמיו, לזה אמר לו למען תדע כי אין כה' אלוקיני, ר"ל שתדע שכל הפעולות הללו מעשי ה' המה ומבלעדו בלתי באפשרי שום נמצא שיעשה זאת וכו', רק ביאור תשארנה ולא יתבטל ע"י טהרת המים כדרך הכישוף, וא"כ דעו נא וראו כי גדולים מעשי ה' והוא פעל אלה.

ובישמח משה פרשת שמות על הפסוק שמות ד' ט' **והיה אם לא יאמינו גם לשני האותות האלה וגו' ר"ל** דשמא יחשבו דהוא מעשה כשפים, ולקחת ממימי היאור וגו' והיו לדם ואז יאמינו, דבמים כשפים אינם מצליחין, כמבואר בגמרא דבדקין במים.

יש להקשות: על הא דדרשינן בגמ' ברכות ט' ע"ב על הפסוק מלכים א' י"ח **ענני ה' ענני,** אמר רבי אבהו למה אמר אליהו ענני שתי פעמים, מלמד שאמר אליהו לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם ענני שתדך אש מן השמים ותאכל כל אשר על המזבח, וענני שתסיח דעתם כדי שלא יאמרו מעשה כשפים הם, שנאמר מלכים א' י"ח **ואתה הסבת את לבם אחורנית,** דיש להקשות איך חיישינן שיאמרו שזה מעשה כשפים, הרי היה שם הרבה מים, שיצקו על העולה ועל המזבח, אי"כ לא שייך כאן כישוף כלל, כך מקשה החיד"א בספרו פתח עינים ברכות ט' ע"מ ב'.

ותירץ: דהא דכשפים נפטר במים, היינו במים חיים כמו שכתב רש"י סנהדרין ד"ה פשר, דכל מילי מכשפות נבדקין על "מים חיים" ונימוחין, משא"כ כאן דלא היה מים חיים לכן חשש לכישוף, ועיין בספר הנפלא דף על דף סנהדרין ס"ז ע"ב מה שהאריך בהו.

יש להקשות: על הא דאיתא בגמ' שבת פ"א ע"ב **דרב חסדא ורבה בר רב הונא הוו קא אזלי בארבא אמרה להו ההיא מטרוניתא איתבן בהדיכו ולא איתבנה,** אמרה איהי מילתא אסרתה לארבא פרש"י דאמרה מילתא דכשפים והספינה לא זזה ממקומה אמרו אינהו מילתא שריוהא, ולכאוי היאך שלטו הכשפים בארבא, והרי עומדת היא על המים, עיין בשו"ת עטרת פז חלק א' יורה דעה, הערות סימן ב' הערה י' שהקשה כן ע"ש מה שתיירץ.

האם מותר לקרוא קריאת שמע נגד צואה קפוא?

בפרשתן ט"ו כ"ט ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אפרוש כפי.

וברש"י אבל בתוך העיר לא התפלל, לפי שהיתה מלאה גלולים ולא רצה להתפלל במקום הטינופת, דאסור להזכיר שם של הקב"ה במקום טינופת, ובענין מדוע לא יצא בשאר מכות רק במכת ברד, עיין בספר מעדני אשר פרשת וזאת תשטיח חמשה תרומים.

הנה המגן אברהם סימן פ"ב ס"ק ב' כתב ונראה לי דבזמן הקור שהצואה נקרשת הרבה כאבן שרי לקרות כנגדה קריאת שמע אע"פ שתחזור אח"כ לקדמותה בזמן החום, מ"מ בתר השתא אזלין, וכן משמע קצת מהא דאיתא במשנה טהרות פ"ג הרוטב והגריסים והחלב בזמן שהן משקה טופח הרי הן תחלה, קרשו הרי הן שניים, חזרו נימוחו כביצה מכוון טהור יותר מכביצה טמא, שכיון שיצאת טפה הראשונה נטמאת כביצה יע"ש, ומ"מ צ"ע דמשמע צואה כחרס אע"פ שאין בה ריח אסורה דעדיין שם צואה עליה עד שתזרק ונפרכת אם כן הכא נמי אף ע"פ שנקרשה עדיין שם צואה עליה כיון שיכולה לחזור לקדמותה, מידי הוה אבית הכסא ישן אע"פ שאין בה צואה אסור כיון שהיה מתחלה אסור מן התורה כמ"ש הרב"י בשם תר"י עסי' פ"ג וצ"ע, חזינן דמהגן אברהם מניח שאלה הנ"ל בספק.

ובשו"ת חתם סופר אורח חיים סימן פ"ט **תמה עליו:** דדבריו תמוהים ואין דמיונו עולה יפה במח"כ, דבטומאה כיון שנקרש שעה אחת פרוחה ליה טומאה, ואפילו חוזר ונימוח נשאר בטהרתו דמשו"ה כביצה מכוונת טהור לגמרי משו"ה שפיר יועילנו קרישתו, משא"כ צואה אפילו אי נימא דהשתא הוא כאבן, מ"מ לאחר שתמש ויהיה נימוח יחזור לקדמותו וזה אין בו ספק א"כ נימא גם עתה בדינו עומד כמו שהיה וכמו שעתיד להיות, וכדאיתא במנחות נ"ה ע"א דהיכא דיכול לשולקן ולהחזירן לכמות שהן.

ובש"ע הרב סימן פ"ב כתב דכיון דאיסור להזכיר דבר שבקדושה במקום טינופת הוא איסור דאורייתא, א"כ צריך להחמיר משום דקימ"ל ספיקא דאורייתא להחמיר.

ולענין הלכה: פסק במשנה ברורה סימן פ"ב ס"ק א' דאחרונים הסכימו כולם בזה לאיסור, ואף בדיעבד אם קרא צריך לחזור ולקרות קריאת שמע ולהתפלל בתורת נדבה.

מי שיש לו דפים של דברי תורה

האם מותר להיכנס עם זה לבית הכסא?

הנה בשו"ת רדב"ז ח"ג סי' תקי"ג נשאל אם מותר ליכנס לבית הכסא בכתבים שיש בו דברי תורה והם מונחים בכיס הבגד, והשיב דהא מילתא עבידנא עובדא בנפשאי שלפעמים יתנו לי שאלה בשוק ואני מניח במצנפת ומכניסה לבית הכסא וגדולה מזו שיש לי ספר קטן שיש בו רמזי תר"י מצות והוא מונח לעולם אצלי בכיס הבגד ואני נכנס עמו לבית הכסא כדי שיהא תמיד בידי לקרות בו בצאת לחוץ.

וכן בספר מאמר מרדכי או"ח סימן מ"ג סק"ט פסק דמותר ליכנס בספר לביהכ"ס לעשות צרכיו אם מונח בכיס בגדו ומכוסה שם, מ"מ מוסיף וכותב דאבל המנהג להקפיד וליתן לאחר ונכון להזהר דעכ"פ כבוד תורה איכא הכא ע"ש.

וכן במשנה ברורה סימן מ"ג ס"ק כ"ה כתב ספרים וכתבים שיש בהן שמות אם הם בכיס שרי להכניסן ויש אומרים דבעינן דוקא תיק בתוך תיק.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א ברקלין א| הנאה ממעשה ניסים. כתוב במדרש רבה שממכת דם העשירו ישראל שאם היה לוקח בלי לשלם היה נהפך שוב לדם, וצ"ע הרי מבואר בגמ' תענית כ' ע"ב שאסור להנות ממעשה ניסים וא"כ איך היה מותר להם לקחת כסף.

ב| מי הכה במכת דם. הנה אנוכי מכה במטה אשר בידי (שמות ז' יז) וצ"ע הרי משה לא הכה כי היאור הגין עליו, אלא אהרן הכה, וא"כ מדוע משה אמר שהוא יכה במטה.

ג| צעקה בתפילה. ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים, איך הותר למשה לצעוק הרי שנינו בברכות כ"ד ע"ב המגביה קולו בתפילתו הרי זה מנביאי הבעל.

ד| יבם במים שאין להם סוף. מזה הדין יבם שנעלם במים שאין להם סוף האם היבמה הזקוקה אסורה להינשא כמו אשת איש שנעלם בעלה או שרק באשת איש מחמירים ולא ביבמה. ומדיכין יש להוכיח לעניין זה.

ה| חידה. איך יתכן שאדם לא שמר ממונו שלו כראוי ונגב ממנו ואיש אחר יהיה חייב לשלם לו את אותו ממונו.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
 2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
 3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
 4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
 5. שימו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077-5558617 או במייל meir.s1000@gmail.com ולברורים ופרטים נוספים בטלפון 057-10571057 נא לציין שם וטלפון על התשובות. כמו"כ נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו.
- אנו חוזרים ומבקשים, השולחים בכתב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה.

תשובות לכל החודש כולל שבוע זה

ניתן לשלוח עד יום שני בערב ג' שבט תשע"ג

בשורה טובה לשוחרי תורה והלכה

יצאו לאור הספרים החשובים "האירוסין והנישואין השלם" ב' כרכים

בהוצאת "אוצר הפוסקים" מחדות "עמק התורה"

נתחבר ע"י הגאון רבי יחזקאל אהרן שוורץ שליט"א דומ"צ בבית הוראה טע"ב בני ברק וראש סולל מתכתבא לתורה והוראה

להשיג בחנויות הספרים המוכרות הפצה הראשית "יפה נוף"

הודעה ובקשה

היות שנמצא בידי המחבר ספר טקסן הלכתי על עניני "גיטין והמסתעה" ונמצא כעת בשלבי עריכה מתקדמים בקשתו כל מי שיש בידו הערה טעמית או ענינית בעניני אלו, נא לשלוחו למט"ן אוצר הפוסקים רחוב תורה מט"ן 3 ים או לכתובת המחבר רחוב טבריה 3 בני ברק.

מכתבים למערכת

האם משה רבינו מיד כשנולד היה אדם קדוש או דילמא אח"כ נעשה אדם גדול שעבד על עצמו מה שהבאתם מחלוקת המפרשים האם משה רבינו נולד כאדם קדוש וגדול או דילמא נולד במידות רעות ועבד על עצמו, והבאתם את הסיפור שמוכח בתפארת ישראל סוף קדושין ש"מלך אחד שמע מכל אשר עשה משה איש האלהים נפלאות ותעצומות, והמלך הזה היה מכיר בעצרת הפרצוף, ושלא צייר למדבר אל משה לצייר דמות תבניתו, והיה כאשר בא אל המלך, וראה כי אין איש בעולם רע מהתואר צורת הפרצוף הזה, שהיה מראה סימני כל מדות רעות שבעולם, ויצו המלך להרוג את הצייר הזה, באומרו שמעל בשליחות המלך, ויקח המלך את הצייר השני וכי וישאל הצייר את משה מדוע על פניך רואים את כל הדברים הרעים שבעולם, וענה להם אני נולדתי במידות רעות ועבדתי על עצמי.

הרה"ג משה הורביץ שליט"א

הרה"ג יוסף בן ציון רבינוביץ שליט"א כולל תורת חיים ירושלים יש לציין שמפורסם בשם המהרי"ל דיסקין שאמר שסיפור זה אינו נכון, וחד מראיותיו היתה מהא דמבואר במדרש שעניי כבוד שהקיפו את מחנה ישראל לא הניחו לשום גוי לחזור פניהם, א"כ איך חדר הצייר למדבר, וכן בנפש שמשון להרב פינקס זצ"ל ע"פ קפ"ד ביטל את הרעיון שעומד בשרשו של הסיפור, ועיין בוכר יהוסף במאמרו להלכות האגדות סוף פ"ט מודפס בסוף שו"ת זכר יהוסף.

הרה"ג צבי אריה בלוי שליט"א

הרה"ג יוסף בן ציון רבינוביץ שליט"א חיים בקמניץ ירושלים נראה שלכן נקרא "משה רבינו" ולא רבינו משה כמו שנהוג שאומרים התואר לפני השם, אלא שקודם נולד משה פשוט, ועבד על עצמו ונעשה משה רבינו.

הרב אליהו נתנאל שליט"א

יש לציין מה שכתב האור החיים הקדוש על הפסוק וזאת הברכה אשר בך משה כתב וז"ל נתכונן במאמר זה להעיד עליו כי כל התעצמו במדות הטובות הודעות לו, לא היו אלא לצד יראתו מאלהיו לא שהיה טבעו מסייעו אל הדבר.

הרה"ג חיים משה דדורי שליט"א

יש לציין בדפוס דבר המלך ע"פ ה"א כתב וז"ל חפצו של הקב"ה שהנשמה תמשיך הגוף על תכונתה ולעשות גם הגוף רוחני, כמו שעשה משה רבינו ז"ל אשר מבואר במדרש כשנולד משה היה כל אבריו מסוגלים וכל מוגו היה רע ונגוב ונאוף ורצות, אבל משה בצדקתו והשתדלותו עבודת הקודש משך נשמתו את גופו וזכנו יותר מנשמות אשר אנתנו וזכים עתה כמבואר בזהר כן חפץ ה' בנו וכו'.

הגאון גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

נראה לציין מה ששמעתי פעם לפרש מכו"מ אדמו"ר משומרי אמונים וצוק"ל בעל חוקי חיים לפרש הפסוק דברים ל"ד י"ב ולכל הוד החזקה וגו' אשר עשה משה וגו' היינו שלקח משה עצמו ביד חזקה לעבור על מידותיו.

הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א

יש לציין דבסידורו של שבת שו"ת ע"פ ה"א אות י"ד הביא בשם האריז"ל שמרע"ה היו לו ניצוצות רעים של הבל ושל קרח שתיקן את כולם והפכו כולם לטובה, ועיין ישמח משה פרשת קרח וכן בקדושת לוי פרשת תרומה שנמי כתבו שמה רבינו עבד על המידות הרעות.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א

יש לציין הדרש משה פרשת וארא שאומר על הפסוק ויקח עמרם את יוכבד, שלמה לא הוזכר שם אביו ושם אמו של משה עד אחר שנצטוו להיות גואל, רק בשם ויקח איש מבית לוי, ויקח את בת לוי, משום שאין לאדם להשתבח בבנו אף שנתמלא ביתו אורה, ולא יסמוך שאין צריך להשתבח עליו, ולכן לא נשתבח עמרם ויוכבד בבנו הגדול מכל העולם עד שנתגדל ונעשה נביא ה' והשליח לגאולה ע"ש באריכות.

איך היה מותר לבני ישראל למוטל לעצמם לבילוי יציאת מצרים הרי יש איסור למוטל ולצאת לדרך מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' נדרים ל"א ע"ב דיש סכנה למול את התינוק ולצאת אתו לדרך, וקשה מהא דאיתא בגמ' כ"ה ע"א שבני ישראל מלו את עצמם לבילוי יציאת מצרים, וקשה הדרי היו עומדים לצאת לדרך, והרי זה סכנה למוטל, ותרצתם.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א חיים מחזקוני הרת נראה לתרץ, דרק בקטן איכא סכנה לצאת אתו אחרי שמלו אותו, ולא בגדול שמל את עצמו, ואין הכי נמי דהקטנים לא מלו את עצמם, ואפילו הכי לא היו הקטנים שלא מלו את עצמם מעכב אביהם מלעשות הפסח, כיון שהקטנים אנוסים מלמול, לפי שהיו עומדים לצאת לדרך, וכחאי גוונא אם הבן אינו ראוי, אינה מעכב האב מלעשות הפסח כמו שכתבו התוס' בימות ע"ב ד"ה משום.

הגאון רבי דוד לייסיצין שליט"א

הגאון רבי דוד לייסיצין שליט"א ראש כולל הכל התלמוד ת"א נראה לתרץ, דבלי המילה לא היה להם הזכות ליגאל, ולישאר אח"כ במצרים לא היה אפשר הדחין סכנה יותר גדולה.

הבה"ח אהרן יוסף לוריא נ"ו

נראה לתרץ, בכמה אופנים, דהנה ידוע דברי המפרשים שאילו היו ישראל נשאים במצרים ולו עוד רגע כבר היו עוברים את המ"ט שערי טומאה ונכנסים אל הקשה והטמא ביותר דהיינו בשער החמישים, והדין שלא לצאת בשלישי למלה אסור משום ששמה ינוק, מוצא דין זה ספק ולהישאר במצרים עוד רגע ודאי סכנה, השני שהיו חייבים למוטל כיון שהם יצאו ממצרים רק בזכות המילה, השלישי מאחר והקב"ה ציוו לצאת כבר למחרת יוכלים היו יכולים לסמוך על הקב"ה שישמרם, הרביעי כיון שהיו אז ליל שימורים שאני.

הרה"ג יצחק קדמון שליט"א

נראה לתרץ, דדווקא דרך רגילה היא סכנה מפני טורח הדרך, משא"כ ביציאת מצרים שעמד הענין היה מקדים לפניהם הורג נחשים ועקרבים ושורף סירים וקוצים ואטר משפיל להם את הגבה ומגביה להם את השפל ועושה להן את הדרך מיושר, א"כ לוכא כלל טורחא ללכת בדרך ולא היא סכנה, לכן היה מותר להם למוטל לע"פ שיצאו לדרך.

האם מותר להוציא ספר תורה כדי לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום

מה שדנתם בשם הפוסקים האם מותר להוציא ספר תורה כדי לקרות שנים מקרא ואחד תרגום, והבאתם מהרבה פוסקים שבומנו אסור.

הרה"ג שמעון פיינגוביץ שליט"א

נראה לציין בדפוס ביאור השלחן מהרה"ק חיים אברהם יאמניק שמביא בע"פ ר"ב בחזרה למילה את י"א וז"ל ומעתי מהרה"ק ר"מ סגל שחיי ששמע בעיערותו מהחסיד ר' אברהם דוד פרנקל שהיה מחשבו הסודי גור בן השפת אמת איך שזכה להתגבב לראות את השפת אמת וצ"ל מעביר הסדרה ביום ה' מתוך ספר תורה.

הרה"ג שמעון הלברשטם שליט"א

יש לציין דהרה"ק הדברי חיים מצאנז וצ"ל היה מעביר הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום עם ספר תורה, ובסידור יעב"ץ ע"ב שבת מביא שאביו החכם צבי היה מעביר הסדרה בספר תורה.

מדוע דווקא בכרית מילה יש ענין לברך את התינוק שיהיה כאפרים ומנשה

מה שהקשתם בשם אחרונים על מה שכתב בתרגום יהונתן על הא דכתוב בפרשת וחי וברכם ביום ההוא לאמור כך יברך ישראל לאמר ישימך אלהים כאפרים ומנשה וז"ל כרי יברכנו בית ישראל ית ונוקא ביומא דמהולתא, דיש להקשות מדוע דווקא ביום המילה יש ענין לברך ברכה זו ולא בשאר ימים, ותרצתם בשלשה אופנים.

הרה"ג אהרון צבי מרמורשטיין שליט"א

נראה לתרץ, ע"פ מה דאיתא בהגהות חתם סופר על שיע' אור"ח סימן ק"ב שחנה עמדה להתפלל בתוך ד' אמות שישב עלי, ועשתה כן מפני שה סגולה נפלאה להתפלל בצד הצדיק, א"כ ק"ו להתפלל במקום שהשכינה נמצאת שם, דהנה במקום שמלין את התינוק בא השכינה לכבוד הברית כמו שאיתא בספורנו בפרשת שמות ד"ב ע"ד על הפסוק ויפשוהו ה' וז"ל קרה מילת בנו אשר בו תשרה שכינה לעמוד בברית, וביותר מבואר בריש פרשת וירא וז"ל הופיע הקל יתברך שכינתו לעמוד בברית כמשפט לכל כורתי ברית וגו' א"כ הוא עת רצון שחולל הברכות והתפלות בשעה זו.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
לביירוים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להעטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנדיב הנכבד מגדולי אנשי החסד בדורנו אביהן של יתומים ושבורי לב הרב אפרים רייך שליט"א קרית בעש"ט פתח תקוה לרגל שמחת נשואי בנו הבה"ח מנחם מנדל ליפא נ"ו עב"ג בת הרב עב"י שטיין שליט"א בני ברק יהא רעווא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי הלציו ויעליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב שמואל קרעש שליט"א בארא פארק לעילוי נשמת אמו האשה החשובה מרת גיטל בת הרב יעקב קאפל ע"ה קרעש נפטרה ב' שבט תשס"ז ת.נ.צ.ב.ה.